

מבט לטרור: חזבאללה, לבנון וסוריה 21 – 27 ספטמבר 2023

עיקרים

- ◀ **המתרחבות בגבול ישראל לבנון:** ב-23 בספטמבר 2023 חצה טרקטור לבנוני את הגבול לתוך שטח ישראל, באזור הר דב והסיר תלולית שהקים צה"ל. כוח צה"ל הרחיק אותו באמצעות השלכת רימוני הלם. לטענת צבא לבנון, הטרקטור פעל בשטח לבנון. במקביל, עסק צבא לבנון בסלילת כביש בסמוך. גם כוחות צה"ל המשיכו בעבודת באזור.
- ◀ בראיון שהעניק ופיק צפא האחראי על יחידת הקישור והתיאום בחזבאללה, לערוץ חדשות איראני, ציין כי מוקדם עדיין להתנבא האם המערכה המכרעת מול ישראל קרבה, אולם מה שבטוח, לדבריו, הוא שישאל סובלת ממשברים פנימיים וחיצוניים וכוח ההרתעה שלה נשחק. חזבאללה ממשיך לנסות להשיג תמיכה בקרב האוכלוסייה הסונית בצפון לבנון באמצעות מתן סיוע חומרי. לפי שעה נוספים התושבים לדחות את הסיוע.
- ◀ במחנה עין אלחלוה מסתמנת רגיעה זמנית. כוח ביטחוני משותף של פתח, חמאס וארגונים פלסטינים נוספים נפרס בקווי העימות במחנה.
- ◀ נג'יב מיקאטי, ראש ממשלת המעבר בלבנון, אמר בראיון שהסכם שלום עם ישראל יכול להתאפשר אך ורק במסגרת משא ומתן שיתבצע על-ידי הליגה הערבית. מדובר בהצהרה חסרת תקדים, שאינה פוסלת עקרונית אפשרות להסכם שלום עם ישראל.
- ◀ משבר הנשיאות בלבנון עדיין רחוק מפתרון. ז'אן-איב לה דריאן, השליח הצרפתי הצהיר שהמשבר מהווה סכנה להישרדות לבנון והעביר מסר לפיו אבדו הסובלנות והאמון כלפי ההנהגה הלבנונית מצד חמש המדינות התומכות. גם ג'אסם בן פהד אלת'אני, השליח הקטרי נכשל במאמציו לגשר בין הצדדים.
- ◀ מנגנוני הביטחון של לבנון עצרו אזרח לבנוני, שככל הנראה עומד מאחורי הירי, ב-21 בספטמבר 2023 לעבר בניין שגרירות ארצות-הברית בבירות.
- ◀ כלי טיס בלתי מאויש תקף, ככל הנראה בסוריה, שני פעילי הג'האד האסלמי בפלסטין. השניים נהרגו. באחד הדיווחים התקיפה יוחסה לישראל.
- ◀ דווח כי חזבאללה העביר מערכת של טילי קרקע-אוויר מלבנון לאחד מבסיסיו באזור דימאס שבפאתי דמשק.

דרום לבנון

טרקטור לבנוני חצה את ה"הקו הכחול"

◀ ב-23 בספטמבר 2023 חצה טרקטור לבנוני, שפעל לסילוק תלולית סלעים שהקים צה"ל, בכמה מטרים את קו הגבול (הקו הכחול) באזור הר דב (חוות שבעא). כוח צה"ל השליך לעבר הטרקטור שני רימוני הלם במגמה להרחיקו. בצד הלבנוני נכחו באותה העת חיילי צבא לבנון וחיילי יוניפי"ל ואף אזרח לבנוני לא חצה את הגבול, התקרית הסתיימה תוך כמה דקות ללא נפגעים (ווינט, 23 בספטמבר 2023).

◀ צבא לבנון דיווח על "הפרה ישראלית". לטענתו, ב-23 בספטמבר 2023 בין השעות 11:00-12:00 חצו מספר חיילי צה"ל ("פעילי האויב הישראלי") את "הקו הכחול" והשליכו רימוני עשן לעבר סיור של צבא לבנון, שליווה דחפור לבנוני, שפעל לפינוי תלולית עפר, שהוקמה על-ידי ישראל מצפון לקו הנסיגה באזור בסטרה (הר דב). צוות הסיור הגיב בירי רימוני גז מדמיע וכתוצאה מכך, חיילי צה"ל נסוגו (אתר צבא לבנון, 23 בספטמבר 2023). צבא לבנון גם פרסם תמונות שתעדו את האירוע בו נראים חיילי צבא לבנון סמוך לטנק ישראלי וחייל יוניפי"ל מביט מן הצד. בנוסף, נראה חייל צבא בתוך ג'יפ לבנון מכוון טיל לעבר ישראל (חשבון הטוויטר של צבא לבנון, @LebarmyOfficial, 23 בספטמבר 2023).

התמונות שפרסם צבא לבנון שתיעדו את האירוע בגבול ישראל לבנון (חשבון טוויטר של צבא לבנון, @LebarmyOfficial, 23 בספטמבר 2023)

◀ עלי שעיב, כתב רשת אלמנאר (המזוהה עם חזבאללה), שיתף בחשבון הטוויטר שלו תמונות, המתעדות את האירוע. לטענתו, בפעולת הדחפור הפרה ישראל את ריבונות לבנון וצבא לבנון הגיב בירי רימוני גז מדמיע.

הוא דיווח על כוננות גבוהה של שני הצדדים (ערוץ אלמנאר וחשבון הטוויטר של עלי שע׳ב, 23 בספטמבר 2023).

טרקטור של צבא לבנון מפנה תלולית של צה"ל (ערוץ אלמנאר וחשבון הטוויטר של עלי שע׳ב, 23 בספטמבר 2023)

יוניפי"ל פרסם הודעה בה ציין כי אנשיו נוכחים בשטח ועומדים בקשר עם הצדדים כדי להפחית את המתח, להחזיר את השקט לאזור ולמנוע אי-הבנות (אתר יוניפי"ל, 23 בספטמבר 2023).

צבא לבנון סולל כביש מקביל ל"קו הכחול"

ב-25 בספטמבר 2023 דיווח עלי שע׳ב על כוננות גבוהה בקרב כוחות צה"ל בשל כביש צבאי חדש, שסולל צבא לבנון המקביל לכביש שבנתה ישראל בשטחה באזור חוות שבעא. ב-26 בספטמבר 2023 פרסם עלי שע׳ב תמונה בה הוא נראה עומד כחמישה מטרים מטנק ישראלי, וחיילי יוניפי"ל משקיפים על הנעשה (חשבון הטוויטר של עלי שע׳ב, 25, 26 בספטמבר 2023).

חיילי צבא לבנון מלווים את הדחפור הסולל כביש צבאי חדש לאורך הגבול עם ישראל (חשבון טוויטר של צבא לבנון, @LebarmyOfficial, 25 בספטמבר 2023)

עלי שעיב מדווח בצמוד לטנק צה"ל (חשבון הטוויטר של עלי שעיב, 26 בספטמבר 2023)

ב-27 בספטמבר דיווח עלי שעיב כי בתום שבוע בו הייתה כוננות בשני הצדדים, "אילץ" צבא לבנון את צה"ל לסלק "שני סימנים של הפרה (הסגת גבול) באדמה המשוחררת של חוות שבעא" וגרם להרחקת טנקי המרכבה של צה"ל לטווח של עשרה מטרים מהמקום (חשבון טוויטר של עלי שעיב, 27 בספטמבר 2023)

חיילי צבא לבנון בשטח העבודות בהר דב (חשבון טוויטר של עלי שעיב @alishoeib1970, 27 בספטמבר 2023)

חזבאללה ופעילות צה"ל בקרבת הגבול

אתר החדשות אח'באר אליום התייחס לכתבה ששידרה רשת סקיי ניוז (23 בספטמבר 2023) אודות המתיחות בגבול ישראל-לבנון.¹ האתר הבליט את הימצאותם של לוחמי חזבאללה לבושי שחור, התופסים עמדות במרחק של מטרים ספורים מטנקי צה"ל (אח'באר אליום, 26 בספטמבר 2023).

חזבאללה

ראיון שהעניק אחראי יחידת התיאום והקישור של חזבאללה

אופיק צפא, האחראי על יחידת הקישור והתיאום בחזבאללה, מבכירי הארגון, העניק ראיון לסוכנות הידיעות האיראנית תסנים (המזוהה עם משמרות המהפכה). להלן עיקרי דבריו:

¹ כתבת רשת סקיי יוז באנגלית <https://news.sky.com/story/lebanon-israel-tensions-worsen-but-there-are-signs-of-hope-despite-talk-of-conflict-12967709>

◆ מוקדם להתנבא אם המערכה המכרעת עם ישראל קרבה, אולם מה שבטוח הוא שישראל סובלת ממשברים פנימיים וחיצוניים, המעידים על שחיקת ההרתעה הישראלית. ההוכחה לכך, לדבריו, היא תגובת ישראל להימצאות אוהל שהקים חזבאללה שלטענתו ממוקם על אדמה לבנונית. ישראל פנתה מספר פעמים באיום לפינוי האוהל אך לבסוף חזרה בה. התושבים הישראליים לאורך הגבול חיים באי יציבות מתמשכת והם אינם ישנים.

◆ בנוגע לגבולות היבשתיים טען צפא כי כיום קיימות 13 נקודות השנויות במחלוקת לאורך הקו הכחול ש"מסמנות את הגבול, אך בשום פנים ואופן לא מדובר בתיחום גבול מוגדר".

◆ צפא, הדגיש שחזבאללה יעמוד מאחורי ממשל לבנון בכל החלטה לגבי הגבול הימי כמו גם היבשתי. חזבאללה יתערב כאשר יבחין שישראל מנסה להגיע להסכם תוך התעלמות מדרישות לבנון (תסנים, 26 בספטמבר 2023).

ופיק צפא במהלך הריאיון (תסנים, 26 בספטמבר 2023)

סיוע אזרחי של חזבאללה לתושבים סונים בצפון לבנון

◀ במסגרת ניסיון חזבאללה לצבור תמיכה בקרב בני העדה הסונית בלבנון, הגיעו פעילי הארגון לנחם משפחות בכפר אלתליל, במחוז עכאר, שבצפון לבנון, ולהעניק להם סיוע, בעקבות אסון פיצוץ מיכל דלק, שארע ב-15 באוגוסט 2021, ובו נהרגו 36 מבני המקום ונפצעו שמונים נוספים. על-פי מקורות מקומיים, פעילי חזבאללה הגיעו עם דגלי הארגון ותמונות של מנהיג הארגון, חסן נצראללה, אך רוב התושבים בכפר סרבו לקבל את פניהם ואת הסיוע שהגישו (raseef22.net, 25 בספטמבר 2023).

פלסטינים בלבנון

הפסקת אש במחנה הפליטים עין אלחלוה

◀ נמשכת המתיחות במחנה הפליטים עין אלחלוה אך נראה כי הושגה רגיעה זמנית. במסגרת זו הושלמה ב-25 בספטמבר 2023 פריסת כוח ביטחוני משותף של הארגונים הפלסטינים, המונה 45 לוחמים, לאורך קווי העימות ובמספר שכונות המחנה. בראש הכוח המשותף עומד פתח, בפיקודו של לואא' (אלוף) מחמוד

אלעג'ורי. בכוח גם פעילי חמאס, עצבת אלאנצאר (ארגון פלסטיני בעל אידיאולוגיה אסלאמית רדיקלית)² וארגונים אסלאמיים, שלא היו מעורבים בעימותים. צוין, כי לחצים שהפעיל נביא ברי, יו"ר הפרלמנט הלבנוני, להם היה שותף חזבאללה, יצרו את האווירה המתאימה לחידוש הפעילות המשותפת. עוד דווח כי ההבנות בין הצדדים מתבססות מספר סעיפים ביניהם: הפסקת אש והסגרת המבוקשים ברצח מפקד כוחות הביטחון הלאומי של פתח אבו אשרף אלערמושי וארבעה ממלווי, ואי נקיטת צעדים, שנועדו להביא להישגים צבאיים באמתלה של המשבר הנוכחי (סוכנות הידיעות אלקדס, אלג'זירה, 26 בספטמבר 2023).

חלק מפעילי הכוח הביטחוני המשותף במחנה הפליטים עין אלחלוה (ערוץ היוטיוב אלג'זירה, 26 בספטמבר 2023)

לבנון - פנים

משבר הנשיאות בלבנון

ז'אן-איב לה דריאן, השליח הצרפתי לנושא הנשיאות בלבנון, העניק ראיון לעיתון הלבנוני לוריאן לז'ור ולסוכנות הידיעות AP. הריאיון עמד בסימן חוסר סבלנות ומיאוס גוברים מצדן של חמש המדינות התומכות בלבנון (צרפת, ארצות הברית, קטר, מצרים וערב הסעודית) כלפי ההנהגה הלבנונית. להלן נקודות שעלו בראיון:

- ◆ המצב כיום בלבנון מעמיד בסימן שאלה את הישרדותה כמדינה.
- ◆ הפוליטיקאים הלבנוניים חייבים למצוא דרך לפתור את המשבר הבלתי נסבל (משבר הנשיאות).
- ◆ חזבאללה ויריביו לא יוכלו לכפות את המועמד שלהם לנשיאות.
- ◆ חמש המדינות התומכות התייעצו במהלך דיוני העצרת הכללית של האו"ם והן מאבדות סבלנות לנוכח הכחשת המציאות של הלבנונים ואי לכך, הן שוקלות את המשך הסיוע שלהן (לוריאן לז'ור, 26 בספטמבר 2023).

ג'אסם בן פהד אלת'אני, השליח הקטרי, הגיע ב-21 בספטמבר 2023 לבירות בניסיון להביא להסכמה סביב מועמד אחד. חזבאללה ואמל עדיין דבקים במועמדותו של סלימאן פרנג'יה, המקורב לחזבאללה

² עצבת אלאנצאר (עדת התומכים) הינו ארגון פלסטיני, בעל אידיאולוגיה אסלאמית רדיקלית הפועל בלבנון, בעיקר במחנה הפליטים עין אלחלוה. הארגון קשור לגורמי ג'האד עולמי ופעיליו היו מעורבים בשיגור רקטות לעבר ישראל ב: 27 - 28 בדצמבר 2005.

ולמשרת הסורי, בעוד שחבר הפרלמנט, ג'בראן באסיל, וראש מפלגת הכוחות הלבנונים, סמיר ג'עג'ע, מתנגדים למועמדותו ומציעים שלושה מועמדים אחרים על-פי סדר העדיפות הבא: הגנרל ג'וזף עון, רמטכ"ל צבא לבנון; האלוף אליאס אלביסרי וחבר הפרלמנט ואיש העסקים נעמה אפראם. השליח הקטרי מנסה לקדם את מועמדותו של ג'וזף עון, כמועמד פשרה (אלנשרה, 26 בספטמבר 2023). על-פי העיתון אלערבי אלג'דיד, פתרון המשבר לא נראה באופק (אלערבי אלג'דיד, 26 בספטמבר 2023).

ירי לעבר שגרירות ארצות הברית

◀ בעקבות הירי לעבר שגרירות ארצות הברית בבירות ב-21 בספטמבר, נפגש נג'יב מיקאטי, ראש ממשלת המעבר, עם שגרירת ארצות הברית ללבנון, דורותי שי, וגינה את התקרית בציינו שהתוקפנות נגד השגרירות היא תוקפנות נגד לבנון (אלמדן, 22 בספטמבר 2023).

◀ בסאם מולוי, שר הפנים בממשלת לבנון, התקשר לדורותי שי והודיע לה שמחלקת המודיעין של המשרד עצרה את מבצע הירי וכי מתנהלת חקירה בעניינו (MTV, 25 בספטמבר 2023). רשת אלחרה דיווחה שהעצור ידוע בראשי תיבות מ. ח'. והוא יליד שנת 1997 (אלחרה, 25 בספטמבר 2023).

ראש ממשלת המעבר בפגישה שגרירת ארה"ב (אלמדן, 22 בספטמבר 2023)

פליטים סורים בלבנון

◀ בהמשך לניסיונות צבא לבנון וחזבאללה לגרש מהמדינה פליטים סורים, שמספרם עלה לאחרונה, דווח כי ממשלת לבנון מאיצה את מהלכי הגירוש וכי במהלך חודש אוגוסט 2023 גורשו מהמדינה 6,000 פליטים (חשבון הטוויטר Charles_Lister@, 21 בספטמבר 2023).

לבנון חוץ

מיקאטי לא פוסל אפשרות הסכם שלום עם ישראל

◀ נג'יב מיקאטי, ראש ממשלת המעבר בלבנון, העניק ראיון לעיתון הצרפתי לה פיגראו במהלך ביקור שערך ניו יורק במסגרת השתתפותו בדיוני העצרת הכללית של האו"ם. בין השאר הוא השיב על שאלה בנוגע לאפשרות הסכם שלום עם ישראל.

◀ לדברי מיקאטי, לבנון תהיה פתוחה לאפשרות להצטרף למשא ומתן שינוהל על-ידי הליגה הערבית על בסיס יוזמת השלום הערבית שהוצעה על-ידי הליגה הערבית ב-2002. הוא ציין שעקרונית ללבנון יש כבר הסכם שביתת נשק עם ישראל, אך הוסיף שהוא מוכן לשקול כל יוזמת

שלום שתאפשר את התפתחותה של לבנון ותשמור על האינטרסים שלה (לה פיגארו, 18 בספטמבר 2023).

מפקד צבא לבנון נפגש עם שליחת האו"ם ללבנון

ג'וזף עון, נפגש בלשכתו עם גו'אנה וורנצקה, המתאמת המיוחדת של האו"ם ללבנון, וזן עמה בנושאים כלליים הקשורים ללבנון (חשבון טוויטר של צבא לבנון @LebarmyOfficial, 26 בספטמבר 2023).

ג'וזף עון לצד המתאמת המיוחדת של או"ם ללבנון (חשבון טוויטר של צבא לבנון @LebarmyOfficial, 26 בספטמבר 2023)

סוריה

העברת מערכת הגנה אווירית מלבנון לבסיס חזבאללה באזור דמשק

אתר החדשות זמאן אלוצל, המזוהה עם האופוזיציה הסורית, דיווח שחזבאללה העביר מערכת הגנה אווירית (טילי קרקע-אוויר) מלבנון לאחד מבסיסיו בסוריה, הממוקם באזור העיירה אלדימאס (Al-Dimas), כעשרה ק"מ צפונית מערבית לדמשק (וכארבעה ק"מ ממזרח לגבול סוריה-לבנון). לטענת האתר, המערכת הועברה דרך אחד ממעברי הגבול בלבנון המשמש להברחות באזור העיירה כפיר יאבוס (Kfeir Yabous) הסורית, כ-25 ק"מ צפונית מערבית לדמשק (וכקילומטר וחצי ממזרח לגבול סוריה-לבנון). המערכת נפרסה בתוך אחד מבסיסי חזבאללה המקיפים את העיירה אלדימאס על-ידי מומחים לבנונים, שהביאו עמם ציוד נלווה.

חאג' חמיד, אחד ממפקדי חזבאללה באזור, פיקח על העברת המערכת. צוין, כי מדובר במערכת טילי קרקע-אוויר מתוצרת איראן מדגם "S-75 Dvina", הכוללים מערכת הנחיה AA (מונחה חום), ששופרה על ידי איראנים.

בכתבה צוין שלאחרונה כבר הועברו מספר מערכות הגנה אווירית על-ידי חזבאללה לסוריה. מערכות אלו נפרסות בבסיסי חזבאללה סביב דמשק. עוד צוין כי במהלך חודש ספטמבר 2023 העביר חזבאללה מספר מערכות הגנה אווירית ומערכות מכ"ם מתקדמות לבסיסיו באזור הגבול "רחלה" וסמוך לנמל התעופה הבינלאומי של דמשק (זמאן אלוצל, 23 בספטמבר 2023).

◀ קשה לקבוע על בסיס דיווח זה באיזה טיל מדובר, שכן הטיל אס-75 דווינה (S-75 Dvina) הינו טיל קרקע-אוויר ישן (משנת 1957), מתוצרת ברה"מ לשעבר, שמעולם לא סופק לאיראן. על פי דיווח אתר צבאי רוסי, הטיל Dvina נמצא בשימוש צבא סוריה והוכיח את עצמו כמערכת יעילה (topwar.ru, 31 במאי 2023).

טיל אס-75 דווינה מתוצרת סובייטית בצבא סוריה (האתר topwar.ru, 31 במאי 2023)

תקיפה של שני בני אדם באמצעות כלי טיס בלתי מאויש

◀ כלי תקשורת סוריים דיווחו על כלי טיס בלתי מאויש (כטמב"ם) שתקף שני רוכבי אופנוע בקרבת הכפר בית ג'ן בפאתי דמשק. התקיפה מיוחסת לישראל. שני רוכבי האופנוע נהרגו (וטן נט, 21 בספטמבר, 2023). מרכז המעקב הסורי לזכויות אדם מסר כי שני ההרוגים היו פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין (אלערבי, 21 בספטמבר 2023).

הפלת שני רחפני חזבאללה בירדן

◀ צבא ירדן הודיע כי הפיל שני רחפנים עליהם הוטענו משלוחי סמים מסוג קריסטל בגבול ירדן-סוריה. יש לציין כי הברחות אמצעי לחימה וסמים מסוריה לירדן מתקיימות בחסות ממשלת סוריה, חזבאללה ואיראן (אתר צבא ירדן, 26 בספטמבר 2023). מרכז המעקב הסורי לזכויות אדם פרסם ב-21 בספטמבר 2023 כתבת תחקיר, שעסקה בפעילות ההברחות מדרום סוריה לירדן. בכתבה צוין שחזבאללה ממלא תפקיד מרכזי בפעילות ההברחה, וכי הוא פועל בתאום עם גורמי ביטחון סורים. כמו-כן, עלה מהכתבה כי חזבאללה מספק את חומרי הגלם להפקת הסמים וכי השימוש ברחפנים לצורך ההברחות בדרום סוריה נרחב, אם כי מתקיימות גם הברחות באמצעות חצייה רגלית של הגבול. בכתבה צוין כי הכפר אלשעאב, שבמחוז אלסוידאא', הינו אחד המרכזים הבולטים, שמהם יוצאות הברחות לירדן (מרכז המעקב הסורי לזכויות אדם, 21 בספטמבר 2023). יש לציין כי ירדן אינה מדינת היעד היחידה עבור הסמים, וכי הם מוברחים ממנה למדינות המפרץ וככל הנראה גם לשטחי יהודה ושומרון, לשטח ישראל ולאזורים נוספים ברחבי העולם.

הרחפנים שהופלו על ידי צבא ירדן (מרכז המעקב הסורי לזכויות אדם, 21 בספטמבר 2023)